

Det kongelige Landbruks- og
Matdepartement
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2007/1972-18	Doknr.:
Mottatt: 14 FEB 2008	MP/SDD
Saksbeh.: RFE	ARK: 751
Kopi:	A. S. S.:

Deres ref: 200701972

Vår ref: 2007/1309

Storebø 11.02.2008

Arkivnr. 008

Løpenr: 907/2008

NY LOV OM DYREVELFERD - ALMINNELIG HØRING

Vennligst finn vedlagt Havforskningsinstituttets høringsuttalelse angående ny lov om dyrevelferd.

Vennlig hilsen

Ole Arve Misund
forskningsdirektør

Høringsuttalelse fra Havforskningsinstituttet angående lovutkast: lov om dyrevelferd

Økende nasjonalt og internasjonalt fokus på dyrevelferd gjør at det er på tide med en revisjon av lovgivingen innen dyrevelferd og dyrevern. Siden gjeldende dyrevernlov kom i 1974 har laks og regnbueørret blitt våre desidert viktigste oppdretts- og forsøksdyr, og det har skjedd store endringer i hvordan fisk og særlig oppdrettsfisk blir vurdert i dyrevelferdssammenheng. I fiskeriene vil det bli store utfordringer i årene fremover for å tilpasse seg fiskens endrede status, og vi ser at det kan by på problemer for havbruks- og fiskerinæringen å rette seg etter det nye forslaget til lov om dyrevelferd. Nedenfor er noen kommentarer til lovutkastet og høringsnotatet:

§ 4 & 5 Hjelpeplikt og varsling

Kommentar: I fiskeoppdrettsanlegg vil det til enhver tid være en liten andel synlig ”syke og avmagrete individer”. I dag finnes det ikke metoder for å fange inn og behandle eller avlive disse uten at dette medfører mye håndtering og stress av resten av fisken i anlegget. Allmenn varslings- og hjelpeplikt i slike saker virker derfor umulig å gjennomføre i praksis og være i strid med de flestes virkelighetsoppfatning når det gjelder fisk. Dette byr også på problemer for forskere som besøker anlegg og får plikt til å melde sine observasjoner til tilsynsmyndighetene. Graverende tilfeller bør selvsagt rapporteres. Metoder for skånsom utsortering av syk eller avmagret fisk fra oppdrettsanlegg trenger forsterkede FoU-tiltak.

Fisk som står fast i fiskeredskap som garn og line, er fanget med hensikt, og bør derfor ikke komme inn under hjelpe- og varslingsbetraktninger, nettopp fordi de er anbrakt i en fangstsituasjon.

Vi går ut fra at en ny lov vil bli praktisert med sunn fornuft, men det må klargjøres tydelig hvilke områder og forhold som er unntatt loven.

§ 8 Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

... Nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger skal være utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd før de tas i vanlig bruk.

Kommentar: Hvordan ”funnet egnet” skal defineres og hvordan dokumentasjonen skal gjøres i praksis og av hvem, bør beskrives i egen forskrift. Hva som defineres som ”nye” metoder og ”forbedringer av gamle metoder” bør også defineres for å få klarlagt hvilke endringer som kommer inn under dette lovområdet.

§ 14 d) Bruk av levende dyr som fôr eller agn

Kommentar: Det bør presiseres at dette gjelder dyr innenfor definisjonen av *dyr* i § 1 (pattedyr, fugl, krypdyr, amfibier, fisk, tiftokreps, blekksprut og honningbier). I oppdrettsnæringen brukes levende hjuldyr og krepsdyr som fôr, og er nødvendig for å oppdrette de fleste marine fiskearter. Meitemark og fluelarver (maggot) er mye brukte agn i fritidsfisket.

SPESIFIKKE KOMMENTARER TIL HØRINGSNOTATET (tekst i kursiv er hentet fra høringsnotatet)

5.1 Jakt, fangst og fiske

5.1.2 Departementenes vurdering og forslag

Den foreslåtte bestemmelsen åpner for utferdigelse av nærmere forskriftskrav til metoder og redskap for jakt, fangst og fiske. Det antas å være behov for en nærmere gjennomgang av visse fangstmetoder ut fra hensynet til dyrevelferd.

KOMMENTAR: Utferdigelse av nærmere forskriftskrav for fiskemetoder og fiskeredskap vil måtte bygge på en gjennomgang av alle fiskerier. Det er også sannsynlig at en slik gjennomgang vil avdekke flere forskningsbehov, da området fiskevelferd og fangstmetoder er lite studert, og definisjon med kriterier for hva som er ”dyrevelferdsmessig forsvarlig” ikke er gitt.

Til § 12 Avliving

Ved fangst av villfisk i stor skala vil det av praktiske hensyn kunne være vanskelig å stille de samme kravene til skånsom avliving som når dyr fanges enkeltvis. Det bør likevel benyttes fangstmetoder som så langt mulig ivaretar hensynet til forsvarlig avliving av fisken. I de tilfeller der fisken tas opp en og en, er det mulig å avlive fisken umiddelbart. Dette gjelder for eksempel ved bruk av line, hvor det er relativt vanlig å bløgge torsk og sei. Kravene til skånsom avliving må ses i lys av gjeldende kunnskap. Departementene legger til grunn at de fangst- og avlivingsmetoder som i dag er i alminnelig bruk blant næringsutøvere, ikke vil være lovstridige.

KOMMENTAR:

Her poengteres det at enkeltvis og umiddelbar avliving bør tilstrebes. Dette er imidlertid ikke mulig ved fiske på aggregerte fiskeforekomster med aktive redskaper som not, trål og snurrevad. Vi er derfor av den oppfatning at velferdsmessige betraktninger som kun leder til at avlivning skal skje på individnivå, ikke skal være normgivende for utøvelsen av tradisjonelt fiske. Rask og rasjonell avlivning bør imidlertid etterstrebes slik tilfelle er i moderne fiskerier med aktive redskaper.

Enkeltvis avlivning på linefanget fisk er rett, men om bløgging isolert sett er en god dyrevelferdsmessig metode for å avlive fisk på er omdiskutert (tap av sanser/bevissthet skjer ikke raskt). Bløgging av de fleste fiskearter like etter fangst er vanlig under linefiske.

§ 12 sier ikke noe spesifikt om fiske, mens vurdering og forslag fra departementet (*Til § 12 Avliving*) gjør det, og da med en sammenblanding av fangst og avliving. En eventuell gjennomgang må riktignok se på begge henseender i en totalvurdering av fiskevelferd, men dette kommer bedre til uttrykk i § 29.

Til § 29 Jakt, fangst og fiske

Når det gjelder fiske, har man ikke i dag nok kunnskap om alle fiskemetoders egnethet med hensyn til ivaretagelse av fiskens velferd. I lys av ny kunnskap vil enkelte metoder over tid kunne bli å anse som uforsvarlige.

KOMMENTAR:

Begrensinger i dagens fiske- og fangstmetoder kan få store økonomiske følger, og det må defineres bedre hva som er "dyrevelferdsmessig forsvarlig" når det gjelder fangst og fiske. Det foreligger så vidt Havforskningsinstituttet bekjent p.t. ingen retningslinjer eller forskrifter for å vurdere ulike fiskemetoders "egnethet med hensyn til ivaretagelse av fiskens velferd." og dette erkjennes i "Til § 29 Jakt, fangst og fiske".

Harmonisering med andre lover og forskrifter (for eksempel lov om saltvannsfiske), og betraktninger om ansvarlig høsting (f.eks. klimautslipp, bunnpåvirkning, ressursutnyttelse og andre utilsiktede effekter/konsekvenser av fiske m.m.) bør tas inn i utarbeidelsen av et lovverk for dyrevelferdsmessig forsvarlig fiske. På denne måten kan praktisk gjennomførbare og etterprøvbare lover utarbeides.

Slik som utkastet står nå, vil formuleringene p.t. ha liten eller ingen betydning for utøvelsen av fiske, til det er definisjonene for vage og kan derfor ikke etterprøves. Derfor synes den del av lovgivningen som omhandler fiske å være prematur.

Kommentar spesielt angående sjøpattedyr for § 13 Bruk av dyr i forsøk og undervisning og § 30 Innfangning av viltlevende dyr

For Havforskningsinstituttet regnes en del av forskningen som innebærer håndtering av sjøpattedyr som dyreforsøk, i og med at feltforsøk defineres som dyreforsøk. Dette gjelder for eksempel satellittmerkeforsøk av sel, der det brukes anestesi og hvor det gjøres mer utstrakte prosedyrer. Hoveddelen av sjøpattedyrundersøkelsene som gjøres av Havforskningsinstituttet i dag er imidlertid ikke å regne som dyreforsøk, herunder måling/veiing av levende dyr, enkel identitetsmerking (sveivmerking). Disse prosedyrene er både i den gamle dyrevernloven og tilhørende forsøksdyrforskrift ikke definert som dyreforsøk og krever altså ingen godkjenning fra Forsøksdyrutvalget. I henhold til dagens forsøksdyrforskrift er følgende prosedyrer unntatt fra regelverket: "enkel identitetsmerking av dyr, uttak av blodprøver og oppsamling av naturlige sekreter og ekskretorer dersom det ikke er grunn til å anta at forsøket vil påvirke dyrets normale livsutfoldelse eller medføre annet enn helt forbigående lett smerte eller ubehag".

I det nye lovforslaget er det ingen vesentlige endringer som angår paragrafen som omhandler forsøk med dyr (§13), som for eksempel satellittmerkingsforsøk av sel. Men det er en viktig innskjerping i en annen paragraf (§ 30) som vil ha betydning for Havforskningsinstituttets forskning på sjøpattedyr:

Det er forslag om en kraftig innskjerping av lovverket knyttet til hva som vil være tillatt å gjøre på viltlevende dyr (inkludert sjøpattedyr). Det nye lovforslagets § 30 (Innfangning av viltlevende dyr) lyder som følger: "Viltlevende landdyr og sjøpattedyr skal ikke fanges inn for å håndteres eller holdes i fangenskap. Dette gjelder ikke kortvarig ivaretagelse av syke eller skadde dyr for rehabilitering med sikte på tilbakeføring til dyrets naturlige miljø. Kongen kan i forskrift gjøre unntak for bestemmelsene i første ledd, første punktum samt gi nærmere forskrifter om innfangning, håndtering og hold av viltlevende dyr".

Slik Havforskningsinstituttet tolker paragrafen, innføres det med dette i utgangspunktet *et forbud mot all håndtering* (= "å ta på") av levende sjøpattedyr. Det betyr at de prosedyrer (for eksempel enkel sveivmerking av sel) som instituttet gjør i dag, og som ikke er å regne som dyreforsøk, i utgangspunktet vil være forbudt.

Ved sveivmerking av sel brukes et plastmerke (lengde ca. 4,5 cm) som er av samme konstruksjon som de som brukes til øremerking av husdyr. På sel festes merket i svømmehuden i den ene baksveiven ved hjelp av en spesialkonstruert tang. Denne måten å merke sel på er utbredt i alle land som driver forvaltning og forskning på sel. I Norge benyttes denne merkemetoden særlig på kystselartene havert og steinkobbe, men også på grønlandssel og klappmyss. Slik merking brukes nærmest utelukkende på unger. Særlig for havert er slik merkemetodikk viktig mht. bestandstaksering, hvor merkene først og fremst brukes for å unngå dobbelttelling av unger når ungeproduksjonen estimeres. I praksis vil omfanget i Norge av slike merkinger dreie seg om et antall av 500–1000 havertunger hvert femte år. For steinkobbe er antall unger som merkes lavere, omkring 100–200 innenfor en 5-årsperiode. Anvendelsen av sveivmerking av grønlandssel og klappmyss har vært mer periodiske, men når metoden har vært brukt i stort omfang, dreier det seg om 2000–3000 unger som merkes i én sesong. Sveivmerkinger gir også viktige data om migrasjoner, bestandstilhørighet, aldersbestemmelse, dødelighet (for eksempel andel som drukner i fiskegarn) og bestandsestimering (særlig for grønlandssel og klappmyss med bruk av merke-/gjenfangstmetodikk).

Alle tilgjengelige data og observasjoner tilsier at sveivmerking av sel ikke har noen betydelig negativ effekt på dyrene verken i et kortsiktig (i forbindelse med selve merkingen) eller langsiktig perspektiv (mht. til overlevelse/dødelighet). Sveivmerking antas å stresse dyrene i liten grad. Selunger viser liten frykt for mennesker og reagerer således lite på håndtering. Ved merking av havertunger kan man i mange tilfeller nærme seg sovende unger og merke disse mens de sover. Reaksjonen er at de våkner, men at de ofte faller i søvn så snart man forlater ungen. Slik adferd kan vanskelig tolkes på annen måte enn at det å sette på et sveivmerke medfører lite ubehag og heller ikke er særlig belastende for dyret. Metoden er således sammenlignbar med øremerking (med plastmerker) av sau, geit og storfe. I forslaget til ny dyrevernlov legges det nettopp opp til økt bruk av denne type identitetsmerking av husdyr.

Havforskningsinstituttet foreslår at *kortvarig håndtering, som må antas å ikke stresse dyrene i stor grad og ikke påfører dyrene vesentlig ubehag, bør være tillatt* som tidligere. Et annet alternativ er *at det bør gis unntak i forskriftsform om at slik håndtering bør være tillatt*. For selunger som er enkle å fange inn og som i tillegg ikke har en spesiell sterk frykt for mennesker, mener instituttet at de prosedyrer som brukes i dag (ved for eksempel sveivmerkinger) er svært lite belastende for dyret, samtidig som at det generer viktige data for forskning og forvaltning.

Havforskningsinstituttet ser det som viktig at det utarbeides en forskrift som er hensiktsmessig i forhold til våre behov – og vi deltar gjerne i denne prosessen.

Setning 2 i § 30 (ad rehabilitering av syke dyr) er et ”paradigmeskifte” i forhold til hva som har vært rådende tidligere. I Norge har vi ikke hatt særlig tradisjon for å ta inn syke sjøpattedyr (eller andre villlevende dyr for øvrig) for så å slippe dem ut igjen (slik som er vanlig lenger sør i Europa og i USA). Den restriktive praksisen knyttet til dette har vært basert på en grunnholdning at syke/skadde dyr bør avlives både av dyrevelferdsgrunner (stans lidelse, ikke påføre dem unødig stress med å holde dem fanget, usikker/dårlig prognose for å bli frisk) og av dyrehelsegrunner for populasjonen som helhet (det er ikke ønskelig å slippe dyr som er potensielle smittebærere ut i miljøet igjen). *Havforskningsinstituttet er skeptisk til at det legges opp til rehabilitering av syke dyr og dermed mulige konsekvenser for sykdomsspredning ved at slike dyr slippes ut i naturen igjen.*